

ATATÜRK İLKELERİ VE DİĞER AKIMLAR*

Prof.Dr. ABDÜLKADİR YUVALI**

Atatürk Osmanlı Devleti'nin dağılma döneminde çocukluk, gençlik, eğitim ve meslek hayatının büyük bir kısmını yaşamış ve bu dönemde üstlenmiş olduğu görevleri de başarı ile sonuçlandırmıştır. Bu yüzden Osmanlı Devleti'nin idari, mali, askerî ve dış politikasını yakından biliyordu. Düvel-i muazzama olarak bilinen, o günkü dünyanın hâkimleri ile Trablusgarp Savaşı'ndan Birinci Dünya Harbine uzanan çizgide değişik zaman ve zeminlerde karşı karşıya gelmiş, dolayısıyla da onları tanıma fırsatı bulmuştur. Bu durum O'na ülkesi ve düşmanlarını yakından tanıma fırsatı vermiştir. Başarısını etkileyen faktörlerin en önemlilerinden birisi bu olmalıdır.

Atatürk'ü tanımak için O'nun Millî Mücadele öncesi, Millî Mücadele dönemi ve sonrası hayatının bütün safhaları ile bilinmesi lâzımdır. Ayrıca Osmanlı Devleti'nin son bir asırlık döneminde idari, malî, askerî ve diğer müesseselerinin iyi bilinmesi, Cumhuriyet dönemi müesseseleri ile karşılaştırılması yani Sevr ile paylaşılan Anadolu ile Lozan'da sınırları çizilen aziz vatanın mukayesesinin yapılması Milli Mücadelenin cephede ve masada nasıl kazanılmış olduğunu göstermesi bakımından anlamlıdır. Zira Millî Mücadele öncesinde Anadolu'da azınlık Rum ve Ermeni unsuru eğitim, sanayi, ticaret, zenaat ve her türlü kaynakları tekeline almış, Türk evladına da sınırlarda vatan savunması kalmıştır.

Bir insanı, tanımanın yolu O'nun icraatları olmalıdır. Meseleye bu açıdan bakarsak Türk insanının Mondros Mütarekesi ve takiben Sevr Andlaşması'na karşı Anadolu'da başlatmış olduğu Kuvvay-ı Milliye

---

* Bu konferans 7 Ekim 1997 tarihinde Kamu Diplomasisi Kursu için Ankara'da verilmiştir.

** Atatürk Araştırma Merkezi Bilim Kurulu Üyesi.

hareketinin fikrî ve fiilî öncüsü olarak bu idealin amacına ulaştırılmasında O ilk sırayı almaktadır. Bunun yanında günü geldiğinde yani Kuvvay-ı Milliye ile düşman işgalinin kırılması ve kovulmasının mümkün olmayacağı düşüncesiyle düzenli orduya geçişi en az kayıp ile gerçekleştirmeyi başarmış ve gerektiğinde Kuvvay-ı Milliye'de ısrarlı olan en yakın dostlarını devre dışı bırakmasını bilmiştir. Düşman kuvvetlerinin Batı Anadolu'yu işgali ile Ankara üzerine saldırmaya hazırlanması sırasında bütün yetki ve sorumluluğu üstlenerek Büyük Taarruz'u gerçekleştirmiş ve dolayısıyla nihai zaferin kazanılmasında en büyük pay sahibidir.

Atatürk, Mondros Mütarekesi'nin uygulamaya konulmasını takiben görevli olduğu Suriye cephesinden İstanbul'a dönmesi için almış olduğu çağrı üzerine İstanbul'a gelmiştir. Bu dönem O'na Millî Mücadele planlarını yapma ve düşüncelerini, değişik cephelerden kendisi gibi İstanbul'a dönen arkadaşlarına açma fırsatı vermiştir. Söz konusu silah arkadaşlarının hemen tamamı Millî Mücadele hareketine katılmışlarsa da ilk anda hemen hepsinin Atatürk ile aynı görüşü paylaştığı söylenemez. Mustafa Kemal Atatürk'ün milli mücadele fikrini paylaşmakla birlikte asker, silah ve para bulmanın mümkün olmayacağını savunanlar da vardı. Mustafa Kemal onların kafalarındaki sorulara cevap bulmada ve onları ikna etmede başarılı olmuştur. Ordu müfettişi olarak Anadolu'ya geçmeyi başardıktan sonra arkadaşlarından aldığı güçle Millî Mücadele ateşini yakmıştır.

Osmanlı Devleti'nin enkazı üzerinde ve Misak-ı Milli ile belirlenmiş sınırlar içinde kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin temel özelliklerinin korunmasını ve gelişmesini sağlayan esasların bilinmesinde yarar vardır. Bu temel özellikler ve esaslar sonucunda erişilen gerçeklerin birer ifadesi olarak bizzat Mustafa Kemal Atatürk tarafından belirlenmiş, O'nun ölümünden sonra da "Atatürk İlkeleri" olarak isimlendirilmiştir.

Cumhuriyet'in kuruluşunun 10. yıldönümü münasebetiyle yaptığı ve şaheseri kabul edebileceğimiz konuşmasında Gazi Mustafa Kemal "Yurttaşlarım, az zamanda çok ve büyük işler yaptık. Bu işlerin en bü-

yüğü, temeli Türk kahramanlığı ve yüksek Türk kültürü olan TÜRKİYE CUMHURİYETİ'dir" diyordu.

Yeni Türk devletinin milletler ailesinin şerefli ve itibarlı bir üyesi olarak yerini alması için gerekli usûl ve yöntemlerin, anlayış ve ilkelerin zamanın icaplarına göre tayin ve tesbit edilmesi gerekiyordu. Bu esaslar statik özellikte olmayıp, zamanın değişmesine yani ihtiyaçların farklılaşmasına bağlı olarak değişecektir. Atatürk İlkeleri'nden birisini esas almak veya ön plana çıkartmak suretiyle Atatürk'ü ve O'nun ilkelerini tanımak veya tanıtmamız mümkün değildir. Zira ilkeler bütünlüyci bir karakter taşımaktadır. Atatürk İlkeleri'nde iyiye, doğruya, güzele, ilme ulaşma esastır. "Atatürk İlkeleri" 1924 Anayasasında 5 Şubat 1937 tarihinde Anayasanın ikinci maddesinde yapılan bir değişiklikte teminat altına alınmış ve söz konusu madde; devletçi, lâik ve inkılapçıdır, resmi dili Türkçe'dir, makamı Ankara şehridir.

1. CUMHURİYETÇİLİK

Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin temel özelliklerinin ilkidir. Seçilmiş bir başkanın yönetiminde veya millet hâkimiyetine dayanan yani belli süreler için seçilmiş milletvekilleri aracılığıyla yapılan yönetimdir. Cumhuriyet taraftarı olma haline "Cumhuriyetçilik" buna inanan kimseye de "Cumhuriyetçi" denir.

Zamanımızda halkın oylarında beliren milli irade, eskiden Tanrı'nın ilahi gücünü bir şahsa yansıtarak onu kutsal idare kabiliyeti ile donattığı inancına bağlanmakta idi. Tarihi Türk Devletlerinde; Kuvvetler Birliği Prensibi yürürlükte tutulmuş, Kuvvetler Ayrılığı Prensibine dayanan güçsüz demokrasilere iltifat edilmemiştir.

Devlet başkanının irsi olmadığı veya hayat boyu devam etmediği yönetim şekli Cumhuriyettir. Bu yönetimde, hâkimiyet bir kişi veya zümreye değil, toplumun bütününe aittir. Cumhuriyet, milli hâkimiyete egemenliğe dayanan bir halk idaresidir. Cumhuriyetsiz de-

mokrasiler olduğu gibi, demokrasisiz cumhuriyetler de vardır. Türk Cumhuriyeti, sınıf egemenliğine dayanan bir halk cumhuriyeti olmadığı gibi, meşruti ve monarşik bir Cumhuriyet de değildir. Türkiye Cumhuriyeti, demokrasi esasına dayanan bir devlettir. Türkiye Cumhuriyeti ulvi bir düşünceye dayanmaktadır. "İkinci Cumhuriyet" ve "Yeni Demokratik Cumhuriyet" kavramları kanaatimizce zihinlerde karışıklık yaratmaktan başka anlam ifade etmemektedir. Anayasalarımızda cumhuriyetin değiştirilmeyeceği, değiştirilmesinin teklif dahi edilmeyeceği hükme bağlanmıştır. Nitekim Cumhuriyetin sonucu olarak Türkiye Cumhuriyeti'nin bütün vatandaşları devlet yönetiminde görev alabilirler ve bundan sorumludurlar. Amasya Genelgesi'nde "milleti içine düştüğü kötü durumdan yine milletin azim ve iradesi kurtaracaktır" ifadesi kullanılmıştır. 20 Ocak 1921 tarihli Anayasa'da "Hâkimiyet kayıtsız şartsız milletin" olduğu ilân edilmek suretiyle Cumhuriyetin adı konmadan rejimin tanımı yapılmıştır. Demokrasi, Cumhuriyetle birlikte ve onun tabii bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Atatürk'e göre: Cumhuriyetle demokrasi birbirinden ayrıdır. Zira Cumhuriyetin bir şekilden ibaret olmasına karşılık, demokrasi bir ruh ve anlayış meselesidir. Cumhuriyeti bir devlet şekli, bir hükümet şekli olarak tanımlamak gerekir. Yani "egemenliğin bir kişi veya zümreye değil, toplumun tümüne ait olduğu bir devleti ifade eder". Bugün Cumhuriyet olduğu halde demokrasi olmayan (Çin, Küba gibi) ülkeler bulunduğu gibi, Cumhuriyet olmayıp da demokrasi olan ülkeler (İngiltere, Belçika, İsveç gibi) de vardır. Ayrıca hem cumhuriyet hem de demokrasinin bulunduğu ülkeler de vardır Türkiye ve Fransa gibi.

2. MİLLİYETÇİLİK

Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurucusu olan Atatürk, Türk milletini aziz bir varlık olarak görmüştür. Bunun sonucu olarak da yeni Türk Devleti'ni Türk milleti temeli üzerine kurmuş ve milletin adını da devlete vermiştir.

- Atatürk, millet, milliyet ve milliyetçilik kavramlarını berrak ve yalın bir biçimde tarif etmiştir. "1919 Mayıs'ında Samsun'a çıktığım

gün, elimde maddi hiçbir kuvvet yoktu. Yalnız Büyük Türk Milleti'nin asaletinden doğan ve benim vicdanımı dolduran yüksek manevî bir kuvvet vardı. İşte ben bu milli kuvvete, bu Türk Milleti'ne güvenerek işe başladım..." Milliyetçilik, bir düşünce, bir kültür birliğidir. Amacı, Türk Milletinin dünya milletleri arasında şerefli ve itibarlı yerini almasıdır. Zira Milli Mücadele, Türk milliyetçiliği ve Türk Milletinin bağımsız yaşama azminin sonucudur. Biz inanıyoruz ki, Atatürk'ün *birleştirici, toplayıcı, yüceltici, çağdaş ve medeni milliyetçilik anlayışı* günümüzde olduğu gibi gelecekte de totaliter ve çağdışı akımlara karşı bir rehber olacaktır.

Atatürk'ün milliyetçilik anlayışı akılcı, çağdaş, medeni, ileriye dönük, demokratik, toplayıcı, birleştirici, yüceltici, insani ve barışçıdır. Bu anlayış milliyetçilikle taban tabana zıt olan kominizmle, ırkçılıkla, totaliter faşizmle ve teokratik düzenle ilgisi yoktur. Türk milliyetçiliği kafatasıyla uğraşmaz, üstün ve aşağı nazariyeleri ile ilgisi yoktur.

3. HALKÇILIK

Atatürkçü düşünce sistemi içinde, demokrasi ile halkçılık eş anlamlı olarak kullanılmıştır. T.B.M. Meclisi, Milli Mücadele yıllarında teşkil edilmiş ve alınan askeri, siyasi, ekonomik ve idari kararlar meclisten geçirilmiştir. Yani mücadele meşru bir zeminde verilmiştir. Böyle bir savaşın bir parlamento tarafından yürütülmesi Atatürk'ün meseleye bakışının en güzel ifadesidir. Atatürkçü Düşünce Sistemi'nin temel hedefi milli, lâik, güçlü ve çağdaş bir devlet kurmaktır. Halkçılık: Devlet hayatında hiçbir kişi ve zümreye ayrıcalık tanınmaması, sınıf mücadelesinin reddi ve devletin sosyo-ekonomik hayata müdahalesiyle sosyal gruplar arasındaki denge ve dayanışmanın korunmasını hedef almaktadır. Bu yönüyle halkçılık "Siyasi demokrasi"yi de karşılamaktadır. Halkçılık, milliyetçilik ve milli egemenlik ilkeleriyle Millî Mücadele döneminde gündeme gelmiştir. Bize göre halkçılık, kuvvetin, kudretin, hakimiyetin idarenin doğrudan doğruya halka verilmesi ve elinde bulundurulmasıdır.

Halkın kendi mukadderatına hâkim olması yönüyle de siyasi demokrasi ile eş anlamlıdır. Atatürk demokrasiye yani halka karşı olan çağdaş siyasi akımlar arasında, Bolşevik Nazariyesi, İhtilalci Sendikalizm ile Menfaatlerin Temsili nazariyesini sıralamaktadır. Atatürk, demokrasiye aykırı olan bu siyasi akımları ülkemiz için uygun görmemiştir. Tek parti sistemi: Türkiye'nin sosyal ve siyasi gelişmesini tamamlayabilmesi için belirli bir süre uygulanmıştır.

4. DEVLETÇİLİK

Türk inkılabı güçlü bir devletin ancak güçlü bir ekonomi ile varlığını sürdüreceği gerçeğinden hareket etmiştir. İlk 10 yıllık dönemde (1920-1930) sağlanan desteklere rağmen özel sektör beklenileni verememiştir. Zira şartlar elverişli değildi. Daha Lozan görüşmeleri sırasında İzmir İktisat Kongresi gerçekleştirilmiştir. 1920-30 arasında;

- 1) Ekonomik gelişme istenen seviyeye gelememiştir.
- 2) Milli gelir düşük,
- 3) Mali kaynaklar yetersiz.
- 4) Ülkenin demoğrafik yapısında meydana gelen değişme (Nüfusun % 22'sinin gayr-i müslim... vb)
- 5) Yetişmiş insan gücündeki eksiklik.
- 6) Sermaye meselesi (Yabancı sermaye- Osmanlı Bankası)

1929 yılında hükümet, üretimi artırmak ve buhrandan kurtulabilmek için ekonomiye müdahalede bulunmuştur. Devletçilik özel teşebbüs hürriyetinin ve piyasa ekonomisinin reddi demek değildir. Zira kalkınmanın temel esaslarından birisi de teşebbüs hürriyetidir. Atatürk dönemindeki himayeci tavır, yabancı sermaye dostluğu veya düşmanlığı değil, meslek ve iş sahalarında Türk insanından başkasının rol oynamamasına fırsat vermeyen milli bir yaklaşımdır. Türkiye

Cumhuriyeti Devleti'nin hangi şartlar altında kurulduğunu göz önünde bulundurmadan bu ilkeyi anlamak mümkün değildir.

5. LÂİKLİK

Devlet ile din işlerinin birbirinden tümüyle ayrılmasıdır. Bu durum devletin dine karşı ilgisiz olduğunu değil, dinlere karşı tarafsız kaldığının göstergesidir.

20 Nisan 1924 Anayasasının 2. maddesinde bulunan "İslam Türkiye Cumhuriyetinin resmi dinidir" ibaresi, 10 Nisan 1928'de kaldırıldı.

Türk tarihi incelendiğinde Türk Müslümanlığı yani Türklerin İslâmı algılama biçimi lâik bir yaklaşımdır (Tuğrul Beğ-Halife mü-nasebetleri).

Lâiklik Türk İnkılâbının harcı, temel taşıdır. Çağdaşlaşmanın vazgeçilmez şartı, akıl ve bilimin devlet ve toplum hayatımıza yol göstermesi lâiklik ile mümkündür.

Yüce kitabımız Kur'an'daki "sizin dininiz size benim dinim bana" ifadesi lâikliğı ifade etmektedir. Zira bize göre lâiklik "İnananların inançlarının gereği inandıkları biçimde yaşamalarıdır". Müslümanlıkta rahipler ve ruhaniler diye ayrı ve imtiyazlı bir sınıf olmadığı gibi kavim, boy, kabile ve şahıs imtiyazı da yoktur. Osmanlı Devleti'nin çöküş döneminde böyle bir imtiyazlı sınıfın olmadığı söylenemez. Dinî kisveye bürünmüş çevrelerin elinde din gelişme ve ilerlemeye engel konuma getirilmiştir. Bazı çevrelere göre, dünya nimetleri Müslüman olmayanlara, layık görülmiştir. Yani bu dünya kafirlerin öteki dünya müminlerindir denilmiştir.

Din ve vicdan hürriyetinin yegâne güvencesi olan lâik anlayışta din gereklidir. Devletin, vatandaşlarının bu ihtiyacını karşılaması gerekir. Bu bilgilendirmenin yeri de okullardır. Bu ihtiyacın cemaatlere bırakılması "milletleşme" sürecini tamamlamakta olan toplumumuzun

yeniden gruplara, cemaatlere ayrılması anlamına gelmektedir.

Siyasi taassüb: "Bir şahsın hayat ve toplum hakkındaki görüşlerinin mutlak surette hak ve başkalarınınkini de bâtil kabul etmesidir". Lâiklik, dinsizlik demek değildir ve kimse dinsizliğini lâiklik şemsiyesi altında gizlemeğe kalkışmamalıdır. Dindar olmak kadar dinsiz olmak da lâikliğin sağlamış olduğu din ve vicdan hürriyetidir.

"Lâik" veya "lâyik" şekillerinde telâfuz edilen bu kelime dilimize Fransızcadan geçmiştir. Kelimenin asıl Latince "Laicus" şeklindedir. İngilizceden iktibas edilerek dilimize geçen "Secular" ve "Secularism" terimleri de lâiklik anlamında kullanılmaktadır. "Laisizm": Lâik fikir akımlarının savunmasını üstlenmedir. "Lâiklik": Sosyal hayatta din kurallarına tâbi olmayan hukuk anlayışını ifade etmektedir. Bu haliyle hukukî bir terim olarak karşımıza çıkmaktadır. Felsefi bakımdan lâiklik, inanç yerine aklın egemenliğinin kabul edilmesini, siyasi bakımdan lâiklik ise, siyasi iktidarın dini iktidardan ayrılmasını ifade etmektedir. Geniş manada lâiklik, "devlet işleri ile din işlerinin birbirinden ayrılması ve devletin siyasi, ekonomik ve hukuki düzeninde dini inaçlar yerine aklın egemen olması" şeklinde tanımlanabilir. Lâikliğin temelinde dine, inanca ve insana saygı, sevgi ve hoşgörü yatar. Lâiklik, bağımsızlığın ve özgürlükler rejimi olan demokrasinin ayakta kalması bakımından çok önemlidir. Bu bakımdan lâiklik Türkiye Cumhuriyeti için bir hayat meselesidir. Çağdaş Türk insanı hem samimi bir Müslüman hem de lâik Türkiye Cumhuriyeti'nin vatanıdır. Temelinde bilgisizlik, eğitimsizlik veya yarım yamalak bilgilerin bulunduğu toplumlarda lâikliğin yerleşmesi, benimsenmesi, zamanı gerektirir. İslâm ülkelerinde görülen yer yer ülkemizde de görülen radikal akımların din ve devleti birleştirme çabalarının İslamın temel bir kuralı haline getirilmesi yani antilâik tavırlara karşı insanımızı eğitmekle en güzel sonucun alınacağı görüşündeyiz.

6. İNKILAPÇILIK

Lugat manası "bir şeyi çevirmek, döndürmek (tourner) dir. Tarihi

terim olarak ise bir toplulukta sosyal ve kültürel alanlarda bazı değişikliklerin meydana gelmesini ifade eder. İhtilal: Anlaşmazlık, nifak, perişanlık manasındadır. İnkılap, gelişme, tekâmüle doğru bir değişik kavramı ortaya koyduğu halde, "ihtilal" tam tersine mevcut bütünlüğü, ahengi bozmağa, düzeni parçalamağa yönelik bir kavramdır. Her iki kelime latinedeki kullanılış biçim ve manası bakımından da; İnkılâp: evolution = gelişme, tekamül; ihtilâl : revolution = alt-üst etme, yıkma: ihtilal : yer yer isyan kelimesi ile de birlikte kullanılır.

Devrim: Bu kelime inkılap ve ihtilal karşılığı olarak kullanılmaktadır. Bazı çevreler Atatürk inkılaplarını "Atatürk devrimleri" olarak ifade etmek suretiyle Türk inkılaplarının bir ihtilal hareketi olduğunu özellikle gençlik arasında yaymak suretiyle ideolojik ihtilal hazırlığının fikriyatını oluştururken buna Atatürk'ü de dahil etmeye çalışmışlardır. Yani Atatürk'ün de aslında ihtilalci olduğu düşüncesinden hareketle her ihtilalcinin Atatürkçülük yolunda ilerlediği sürekli devrimle Atatürk'ün kurduğu düzeni yıkmamanın da Atatürkçülük olduğunu yaymaya çalışmışlardır. Oysaki, Atatürk'ün sosyal ve kültürel alanda gerçekleştirdiği değişiklikler hiçbir şekilde ihtilal değil, birer inkılap niteliğindedir. Yani geçerliliğini kaybetmiş, devirlerini tamamlamış bazı kurumlarda gerekli düzenlemeler yapılmak suretiyle gelişme, olgunlaşma, çağdaşlaşma faaliyetleridir. İnkılapçılık Atatürk'ün hem düşüncesinde, hem dilinde hem de icraatında doğrudan doğruya gelişmecilikten, çağdaşlaşmaktan ibarettir.

Atatürk inkılapları milletin sosyal ve kültürel hayatında bir tekâmül, bir gelişmedir. Atatürk, inkılaplarla ilgili olarak; "bu koyduğumuz prensipler, bugünün icaplarına göre milletimizin medeniyet yolunda gelişmesi için faydalı bulduklarımızdır. Ancak sosyal bünye daima gelişen ve tekâmüle yönelmesi zaruri olan bir durumdur. İlim ve teknik ise her an yeniliklere açıktır. Bu yüzden insanların istek ve ihtiyaçları maddi ve manevi sahada daima çoğalan bir şekilde gelişir. Bunlar;

1- Halifeliğin Kaldırılması : (3 Mart 1924)

2- Tevhîd-i Tedrisat Kanunu : (Eğitimde birlik) 3.3.1924 tarih ve 429 sayılı kanunla Şeriye ve Evkaf Vekâleti kaldırılmış ve görevleri üç kuruluş arasında paylaştırılmıştır.

- Eğitim işleri = Maarif Vekaleti'ne

- Şeriye işleri = Diyanet İşleri Reisliği'ne

- Evkaf işleri = Vakıflar Umum Müdürlüğü'ne

3- Tarikat, Tekke ve Zaviyelerin Kapatılması (30 Kasım 1925)

4- Kadınlara Seçme ve Seçilme Hakkı: (4 Ekim 1926. Türk kadını 3 Nisan 1930- Belediye Başkanı) verilmiştir. Bunlar sadece örnek olarak alınmıştır.

Atatürk Cumhuriyet'in ilk yıllarından vefatına kadar geçen zamanda milletin arzu ve mellerini yerinde ve zamanında teşhis etmesini bilmiştir.

19. yüzyıldan günümüze uzanan zaman çizgisinde bir çok fikir akımları insanlığın yönetiminde etkili olmuştur. Bunlar arasında Atatürk'ün hayata geçirdiği ve ilke olarak Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin yönetiminde esas teşkil eden "Atatürk İlkeleri" çağdaşlaşarak yani çağımızda insanların ihtiyacına cevap verecek biçimde varlığını sürdürmektedir. Bize göre; Atatürkçü düşünce doktriner ve devrimci değil, evrimcidir. Mustafa Kemal, tesbit edilen doğruların kaynaklarına inmiş ve sentezini yapmıştır. Yani O, tarihi birikimleri senteze dönüştürmüştür. Zaman içinde bir benzetme yapacak olursak ideolojik manada milliyetçi ve marksist kesim Atatürk'ü takdir ederken, Brejnev'i takdir eden sağcı, Hitler'i öven solcu yoktur.

Yirminci yüzyılın öncü devlet adamlarından Mussolini'yi İtalyanlar bir sokak fenerine başaşağı asmak suretiyle cezalandırırken, Hitler,

bir sığınakta intihar ederek cesedini yakınlarına yaktırmıştır.

Stalin 10 milyon insanı, insan fıtratına uymayan bir ideoloji uğruna yoketti. Halk adına ihtilal yaptığını ilan eden F. Kastro, halkı sefalet içinde iken dünyanın en zengin insanları arasında, yine aynı şekilde bir diğer diktatör Saddam Hüseyin'de aynı konumdadır.

SONUÇ : Atatürk İlkeleri Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin fikrî temelleridir. Bu temel değerlerden birini veya birkaçı ile Türkiye Cumhuriyetinin varlığı açıklanamaz. Bunlardan birilerini kabul diğerlerini yok farz etmek suretiyle Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni tanımlamamız mümkün değildir. Yirminci yüzyılın başlarında tarih sahnesine çıkan akımların hemen tamamı çeyrek veya yarım yüzyıl içinde terkedildiler. Bu akımların fikrî ve fiilî liderleri tarihe gömülürken Atatürk'ün ortaya koyduğu ve uyguladığı ilkeler özünden birşey kaybetmemiştir. Çünkü ulu önder Atatürk, dağılan bir devletin aslî unuru olmasına rağmen varlığı tartışma konusu haline getirilmiş olan Türk milleti için kültür değerlerini esas alarak bir "Milletleşme Süreci" başlatmış ve bu milletin adını da kurduğu yeni devlete vermiştir. O, bu çalışmalarını önceden bilinen bir ideolojinin kuralları ile değil akıl ve bilimin kuralları içinde hayata geçirmiştir.

KAYNAKLAR

- ATATÜRK, Mustafa Kemal, **Söylev ve Demeçler**, C.II, Ankara 1985.
- ATATÜRK, Mustafa Kemal, **Nutuk**, Haz. Zeynep Korkmaz, Ankara, 1981.
- BAYKARA, Tuncer, **Türk İnkılâp Tarihi ve Atatürk İlkeleri**, İzmir 1993.
- BIYIKOĞLU, Tefvik, **Mondros Mütarekesi ve Tatbikatı**, Türk İstiklâl Harbi, C. I, Ankara 1962.
- İNAN, Afet, **Medeni Bilgiler**, Ankara 1969.
- -----, **Türkiye Cumhuriyeti ve Türk Devrimi**, Ankara 1977.
- KESKİN, Mustafa, **Atatürk ve Türkiye'nin Yeni Siyasî Yapılaşması**, ATASE yayını, Ankara 1990.
- TOSUN, Ramazan, **Türkiye Cumhuriyeti Tarihi**, Kayseri 1994.
- **Atatürkçü Düşünce El Kitabı**, Atatürk Araştırma Merkezi Yayını, Ankara 1995.
- YUVALI, Abdülkadir, **Türk İnkılâbı ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi**, (Ortak Yayın), Kayseri 1995.
- KAFESOĞLU, İbrahim- SARAY, Mehmet, **Atatürk İlkeleri ve Dayandığı Tarihi Temeller**, İstanbul 1983.